

PREGUNTES SOBRE LA CRISI CLIMÀTICA

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG/FUNDACIÓ CAMPALANS

Barcelona, 13 de juny de 2025

La reflexió sobre el canvi climàtic i la transició energètica ha estat, lògicament, un tema recurrent en les activitats de les nostres Fundacions, la **Fundació Campalans** i la **Fundació Ebert**.

Avui coneixerem al detall una iniciativa molt interessant de la Fundació Ebert, a qui vull felicitar especialment per la iniciativa.

Es tracta d'un estudi dels investigadors **Cristina Monge** i **Francesc García Donet** sobre l'opinió dels ciutadans entorn la crisi climàtica. Aquest estudi posa de manifest, al meu entendre, la urgència i la necessitat de preguntar-nos sobre les estratègies per assolir consensos sobre les decisions relacionades amb la transició energètica, la descarbonització, les reformes econòmiques i industrials associades i els canvis que cal introduir en el comportament individual i col·lectiu a la nostra societat.

Portem ja molts anys de treball conscient contra la crisi climàtica que pateix el nostre planeta.

Científics de tot el món han treballat a fons sobre les causes i les conseqüències de l'escalfament planetari i les seves seqüeles en forma de desgel de les zones àrtiques, de desaparició progressiva de les geleres de les nostres muntanyes, de pujada del nivell del mar, de desordres en el règim de pluges, de sequeres progressivament més perllongades i més greus, de contaminació dels aires de les nostres ciutats, d'augment de les temperatures arreu ...

Portem anys, especialment a Europa, desenvolupant estratègies polítiques i regulacions que tenen com a objectiu la descarbonització de les nostres economies, la disminució de les emissions de CO₂, el control de les emissions ramaderes, la prevenció contra la desertització, el desenvolupament de noves formes de generació elèctrica ...

Ho hem fet des de plataformes multilaterals com el sistema de NNUU o la Cimera de París, que han assolit alguns èxits en la regulació mundial de les emissions contaminants i en la construcció d'alguns acords internacionals.

Ho hem fet també en la petita escala nacional, sabent en tot cas que el repte no pot tenir una resposta eficient en el nivell estatal. Com tampoc no la pot tenir en l'encara més petita escala de comunitats veïnals o zones aïllades.

Tots els esforços aporten gruix i des de tots els àmbits coincidim a posar que només amplis acords de caràcter internacional poden garantir una estratègia compartida exitosa contra la crisi climàtica. El clima no entén de fronteres.

El desenvolupament d'aquest esforç col·lectiu ha significat a Espanya, per exemple, la pràctica desaparició de la generació d'electricitat per combustió de carbó, la reducció de les emissions generades per la mobilitat privada o l'increment extraordinari de les energies renovables.

Un cert consens polític i econòmic ha permès també el desenvolupament de tecnologies més respectuoses amb el medi ambient tan pel que fa a la generació elèctrica com als processos industrials o el transport.

Avui, però, tenim la impressió que **aquest consens de mínims s'està esberlant**. L'actitud hostil de la nova administració americana, que no és altra cosa que l'expressió dels corrents negacionistes que creixen també a Europa, poden posar en perill la continuïtat de l'agenda verda europea i els febles consensos mundials assolits fins ara.

Les evidències empíriques que la ciència ha posat al nostre abast són indiscutibles. Però hem d'encertar la manera de neutralitzar les veus dels qui neguen aquestes evidències o les limiten a canvis cíclics o ocasionals en el planeta Terra que no requereixen modificacions profundes en el nostre sistema productiu i en l'ús d'uns recursos que creiem il·limitats.

El perill de retrocés en l'agenda climàtica és una molt mala notícia per al món. Només podrà ser revertit si el compromís amb la transició energètica i amb la lluita contra la crisi climàtica és majoritari a les nostres societats. Necessitem polítiques públiques valentes i eficients, però, per damunt de tot, necessitem també consens social per legitimar-les.

Avui, doncs, posem el focus **en les percepcions de la societat catalana i espanyola** sobre aquestes decisions i sobre els seus efectes.

La recent “apagada” del dia 28 d’abril ha generat un intens debat a la societat espanyola sobre el funcionament del nostre sistema elèctric i la gestió dels canvis soferts en les darreres dècades.

Encara que els treballs tècnics per explicar les raons de l’apagada i establir eventuais responsabilitats dels diferents operadors no ha finalitzat encara, la societat espanyola – i la portuguesa i el conjunt d’Europa – saben que els canvis profunds en la tecnologia per a generar, emmagatzemar i transportar electricitat ha incrementat la complexitat del sistema elèctric.

Encara que alguns han volgut convertir l’apagada en un nou episodi de la confrontació política, crec que el més rellevant d’aquest episodi – resultat, per cert, en un temps rècord – és que obre amb claredat el debat sobre com fer que el nostre sistema elèctric sigui més segur, més interoperatiu i més resilient... que implicarà, segur, noves instal·lacions que requeriran consensos territorials.

I és sobre aquest aspecte, **la generació de consensos** (que no d’unanimitats... aquestes no existeixen), que tracta el treball que avui presentem.

Com caminem de l’acceptació del problema climàtic al consens sobre les mesures necessàries per fer una bona transició energètica?

Com facilitem l’acceptació d’aquelles que modifiquen més clarament els nostres hàbits socials, econòmics o culturals? O que afecten a territoris concrets que les viuen com un acte hostil?

Com aconseguim que les decisions dels governs en els diversos nivells de l’administració, generin confiança suficient entre els ciutadans?

I com ho fem en un moment d’increment exponencial de la polarització política al nostre país?

Cal crear una atmosfera de consens social sobre el fet de l’existència de la crisi climàtica. Però **especialment sobre les decisions a prendre** en el curt, en el mitjà i en el llarg termini. Un consens social necessari perquè el poder públic pugui adoptar aquestes decisions,

Per assolir aquest consens, la confiança és imprescindible.

La confiança es guanya amb informació solvent, amb esforç pedagògic per explicar fenòmens que no són simples, ben al contrari, que tenen una extraordinària complexitat.

Però **la política no pot renunciar a explicar les coses complexes** i molt menys pot defensar la veu dels científics – imprescindible i només discutible per la via de la ciència – si no és capaç de traduir-la en conceptes comprensibles. Això requereix tenacitat, dades, esforç, paciència i molt de respecte als ciutadans i les ciutadanes.

Cal tenir molta cura en la comunicació sobre el canvi climàtic.

Si la gent creu que tot és una exageració, anem malament. Si la gent creu que darrere les decisions hi ha interessos industrials o econòmics, pitjor. Si la gent creu que les decisions preses o a prendre són perjudicials per al seu estatus o per a les seves expectatives, també malament. Si la gent creu que darrere de la transició energètica el que hi ha és la voluntat de les elits polítiques o econòmiques per fer-los combregar amb rodes de molí... fatal.

Cal explicar les conseqüències de cadascuna de les decisions i també de cadascuna de les no-decisions. Cal tenir cura de les imposicions que poden ser percebudes només com una forma de condicionar la llibertat individual. En definitiva, en aquests temps tan convulsos en els que l'extrema dreta i lliberal populisme posa en primer terme la individualitat davant de l'esfera col·lectiva, cal recórrer més al convenciment i la persuasió.

Cal assegurar – i demostrar – que les decisions són equitatives socialment, que no perjudiquen uns sectors de la societat per afavorir-ne uns altres... Que la càrrega de l'esforç es reparteix de manera justa.

De tot això parla el treball de la Fundació Ebert. Són respostes a preguntes sobre la crisi climàtica a Espanya que convé que llegim amb cura.

Gràcies per la vostra atenció